Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: 'Svoboda', 81-83 Grand St., Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНО: HEnderson 5-8740

РІК LXII. Ч. 172. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 8-го ВЕРЕСНЯ 1955. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, SEPTEMBER 8, 1955. No. 172. VOL. LXII.

ФОРДОВА ФУНДАЦІЯ ДАЄ 20 МІЛЬ. НА ШКІЛЬНІ СТИПЕНДІЇ

ЗОРГАНІЗОВАНО КРАЙОВУ СТИПЕНДІЙНУ КОРПОРАЦІЮ, ЩОБ ВМОЖЛИВИТИ НЕЗАМОЖНИМ УЧНЯМ СТУДІЇ В ВИЩИХ ШКОЛАХ

Ню Йорк, Н. Й. — В цій країні зорганізовано найбільшу в історії ЗДА, Крайову Стипендійну Корпорацію, яка має допомагати здібним учням середніх шкіл студіювати в каледжах та університетах. Фордова Фундація призначила на цю ціль 20,000,000 долярів, а Корпорація Карнеґі подарувала на цю саму ціль 500,000 долярів. Інші промислові підприємства будуть збільшувати цей стипендійний фонд і Фундація Сірс-Ребок вже визначила на стипендії 600,000 долярів. Ця Крайова Стипендійна Корпорація буде незалежною інституцією, і вона хоче вможливити студії в каледжах та університетах тим здібним, але незаможним, учням середніх шкіл, які досі не могли студіювати в високих школах, бо не мали на це потрібних фондів. Досі виховники й інші приятелі молоді нарікали, що багато здібних учнів середніх шкіл мусять резиґнувати з дальших студій і пропадати для народу внаслідок своєї незаможности. Нова Крайова Стипендійна Корпорація має зліквідувати цей стан. 25,000 середніх шкіл буде допомагати цій Фундації вибирати найздібніших учнів з цієї країни. Стипендії будуть високі, щоб учень, який матиме стипендію, міг студіювати впродовж повних чотирьох років, не турбуючися про своє матеріяльне забезпечення. Цей стипендійний фонд допоможе і каледжам та університетам, бо вони дістануть частину з цих стипендійних фондів. Крайова Стипендійна Фундація зорганізована таким способом, щоб могла існувати постійно, бо до її фондів мають постійно складати пожертви численні корпорації та промислові фірми. Ці пожертви виплатяться жертводавцям у майбутньому, бо здібні стипендіяти причинятимуться до розбудови господарства цієї країни. Одна стипендія на чотири роки виноситиме 6,000 долярів. Директор цього фонду заявляє, що з нього повинно користати принаймні 4,000 студентів, на що треба буде коло 20 мільйонів долярів річно. На початку кожного шкільного року дирекції середніх шкіл будуть предкладати кандидатів на ці стипендії. Цих кандидатів будуть провірювати окремі комісії в стейтах, а після того буде ще провірка здібностей кандидатів в Екзамінаційній Раді. Аж після такого вибору будуть провірювати маєтковий стан кандидатів та визначувати висоту стипендії.

Труман і Стівенсон критикують уряд за робітничу і фармерську програми

Дітройт, Міш. — Бувший президент Геррі С. Труман промовляв на робітничих зборах і заявив, що уряд президента Айзенгавера „боїться" світу праці, який не схоче голосувати на республіканців при найближчих виборах. — Труман просив робітників, — щоб підтримали своїми голосами демократичного кандидата, який не буде такий, щоб „роздавати усміх і виборчі обіцянки під час виборчої кампанії", а після виборів віддасть робітників їхнім ворогам впродовж чотирьох років. В Шикаґо промовляв бувший демократичний кандидат на президента Адлей Е. Стівенсон і заявив, що вся економіка країни загрожена тим, що уряд президента Айзенгавера занедбує фармерські справи. Стівенсон пригадав, що саме тепер надходить третя річниця заяв, які склав в 1952 році під час виборчої кампанії він і президент Айзенгавер. Президент Айзенгавер не дотримав своїх обіцянок фармерам, і положення американських фармерів щораз більше погіршується, а уряд не знає способу, як цю проблему розв'язати для добра фармерів. Ця ситуація в фармерській ділянці загрожує всій американській економіці, казав Стівенсон, бо національна господарка пов'язана, і не може бути добробуту в одній ділянці, коли деякі частини народного господарства недомагають. Стівенсон заявився за тривку допомогу фармерам, яка була за демократичних урядів.

Ладж не вірить у світову війну, передбачає тільки „малі війни"

Ню Йорк, Н. Й. — Американський амбасадор до Об'єднаних Націй Генрі К. Ладж промовляв на прийнятті Другої Панцерної Дивізії в готелі „Ню Йоркер" в Ню Йорку і заявив, що американський нарід може бути оптимістичний щодо нової світової війни. Але він злагіднив цей свій оптимізм і заявив, що збройні сили ЗДА мусять бути готові на довщий час, щоб могли „вести місцеві малі війни". Ладж казав, що „американці, як обережні люди, не можуть відкинути тієї можливости, що їхні збройні сили треба буде вжити в місцевих війнах, в яких мусіли б боротися наземні, морські і летунські сили цієї країни. Американський амбасадор твердив, що американські збройні сили служать для забезпечення миру, і їх ніколи не вжиється без згоди Об'єднаних Націй. Ладж висловив надію, що можуть здійснитися сподівання президента Айзенгавера, і може прийти до зменшення та контролі зброєнь.

В АМЕРИЦІ

● 63-річний Доналд Камерон із Вилсон Міллс, Мейн, який минулого року був провідником президента Айзенгавера під час його рибалкування в цьому стейті, дістав від Айзенгавера портрет, що його він сам намалював. Камерон каже, що це для нього неоцінений скарб, який він зберігатиме як родинну пам'ятку.

● Два лікарі Єйльського університету, Гаролд Лемпорт та Герберт Ф. Ньюмен, застосували звук для розбивання, так званого, каміння в нирках. Покищо вони випробовували цю методу на трупах, але коли вона виявиться успішною на живих людях, тоді не треба буде робити операцій у випадках цієї ниркової недуги.

● Лікар д-р Леонард В. Вандер із Бостону потвердив теорію психологів, що міґреновий біль голови виникає внаслідок того, що люди не можуть виладувати свого подратовання в інший спосіб. До цього висліду дійшов цей лікар на основі дослідження реакції м'язів та серця у своїх пацієнтів.

● Корпорація „Дженерал Моторс", найбільша в світі фірма, яка продукує авта, готова продавати свої вироби Советам, якщо дістане на це дозвіл від державного департаменту. Ця фірма перестала продавати авта сателітам СССР від часів Корейської війни.

● У Федеральному Резервовому Банку в Шикаґо знайшли кілька 20- і 10-долярових банкнотів, які належали до суми 303.720 долярів, що її бракувало з 600,000 долярів окупу, даного банкіром Грінлізом бандитові Карлові Остінові. Поліція знайшла у Остіна тільки половину тієї суми, а доля решти грошей і досі невияснена.

● На зборах канадійських адвокатів ухвалено домагатись деяких змін у дотеперішній процедурі при в'їзді нових іміґрантів до Канади. Ці зміни мали б облегшити в'їзд іміґрантів.

97,482,011 американців зареєстровано у релігійних громадах

Ню Йорк, Н. Й. — Крайова Рада Церков Христа в ЗДА видала „Річник Американських Церков" на 1956 р., в якому подана статистика окремих віроісповідань в цій країні. З цієї статистики виходить, що в ЗДА на 165 мільйонів населення тільки 97,-482,011 осіб зареєстровано в окремих релігійних громадах. Але це число на 2,639,666 осіб більше від попереднього року. Отже тільки 60,3 відсотка всіх американців належать до якоїсь релігії. На протязі року число зареєстрованих релігійних американців зросло на 2.8 відсотка, а число населення — тільки на 1.7 відсотка. В 1940 році число зареєстованих релігійних американців становило 49 відсотків. В 1954 році було в ЗДА 57,124,142 протестанти, які належали до кільканадцятьох деномінацій, і становили 35,3 відсотка населення. Католиків було в тому році 32,403,332 (20 відсотків населення). Жидів було 5,500,000 осіб, православних — 2,024,319 осіб, визнавців польської католицької церкви — 367,918, а буддистів 63,000. Недільні й суботні школи охоплювали 37,623,539 учнів, яких навчали коло 3,000,000 учителів.

Ще про імпрези минулого кінця тижня

У доповненні вчорашніх повідомлень про 22-гу конвенцію Ліґи Української Молоді Північної Америки треба додати, що на конвенції рішено, щоб чергову, 23-ту конвенцію Ліґи в наступному році, відбути в Дітройті, Мішіґен.

У звідомленні з конвенції пропущено, що на вечері-конференції Т-ва Українських Професіоналістів, крім названих там, промовляв ще адв. Михайло Пізнак, а на бенкеті Ліґи, крім названих, промовляв ще англійською мовою п. Й. Лисогір.

У повідомленні з ювілейних торжеств у Стемфорді подано, що на обіді було 400 гостей; на ділі гостей було понад 600 гостей. Крім того треба додати, що в рямках святкувань відбулась в залях Українського Музею виставка літургійних риз різних східніх обрядів.

ЗАВЕРШУЄТЬСЯ ІНТЕНСИВНА ПІДГОТОВА ДО ВЕЛИКОГО ФЕСТИНУ НА СОЮЗІВЦІ

Метрополітальний Ню Йорк і Ню Джерзі, зокрема громади самого Ню Йорку, Бруклина, Бронксу, Йонкерсу, Асторії, Джерзі Сіті, Байону, Пасейку, Нюарку, Елизабету, Ірвінґтону, Перт Амбою та інших місцевостей стейтів Ню Йорк, Ню Джерзі, Конектикат, Пенсилвенії і т. д. завершують інтенсивну підготову до поїздки на великий, перший осінній фестин на Союзівці в найближчу неділю, 11-го вересня. Хоч масові приїзди на Союзівку будуть щойно в неділю, проте вже є деякі зголошення і очікується дальших уже на суботу, 10-го вересня. На суботу і на неділю заповіла свій зорганізований приїзд на Союзівку молодь МУН, група якої мала б дати в суботу ввечорі виставку дитячої п'єси. До великого фестину завершує підготову теж і управління Союзівки, роблячи все можливе, щоб забезпечити найбільші вигоди та розваги для сподіваних тисячів гостей. Сама програма фестину буде попереджена в неділю перед полуднем Богослуженням, яке відправить під вільним небом Всч. о. Зиновій Бачинський з Джерзі Сіти. Поодинокі громади зголосили виїзд на фестин спеціяльних автобусів. Треба теж сподіватись, що багато тих громадян, які мають автомобілі, скористають з чудових доріг на Союзівку та приїдуть самі і привезуть свої родини, приятелів чи знайомих. Це тим більше ,що після Дня Праці закінчились звичайні і утяжливі „згущення" автомобільного руху на дорогах. Тим то перший осінній фестин на Союзівці в найближчу неділю готов перетворитись у направду імпозантний здвиг народу, що буде для всіх приємним та корисним відпруженням у новому громадському сезоні, який вже почався.

„КОЗАЦЬКА ДИТИНА" — ПЕРШИЙ ВИПУСК БІБЛІОТЕКИ „ВЕСЕЛКИ"

„Веселка", місячник для дітвори, що його видає Український Народний Союз у видавництві „Свободи", започаткувала свою бібліотеку, випустивши, як першу книжечку в цій бібліотеці, Володимира Бандурака: „Козацька дитина". Книжечка — це передрук з „Веселки". Має вона 32 сторінки і видана на люксусовому папері. Крім мистецької, дво - кольорової обкладинки, приготованої артистом-малярем Мироном Левицьким, в тексті книжечки є 8 ілюстрацій, виконаних артистом-малярем Миколою Бутовичем. Книжечка, що коштує тільки 50 центів та ідеально надається на лектуру для молоді, започатковує здійснення пляну дальших видань для дітвори і молоді в Бібліотеці „Веселки".

Неможливо перевести контролю продукції атомової зброї

Об'єднані Нації. — З'єдинені Держави запропонували на Підкомісії Об'єднаних Націй для справи роззброєння, щоби зосередити свою увагу не так на можливостях контролі продукції атомової зброї й існуючих вже складів, як радше на контролі достави атомової зброї до баз, звідки стратегічні летунські з'єднання можуть забрати її безпосередньо для несподіваного вжитку проти противника. — Речник ЗДА, Гарольд Стассен, покликався на висліди студій однаково советських, як американських учених, що покищо не винайдено способів, як викрити тайну продукцію атомової зброї. Треба рахуватися з можливістю тайної продукції атомової зброї тому, що при широкому застосуванні атомової енерґії для мирних цілей, можна буде легко скерувати її тайком для воєнних цілей. У своїй промові Г. Стассен звернув увагу, що всі дотеперішні проєкти говорять про остаточну ціль роззброєння, але ніодин не подає практичних вказівок, від чого має початись роззброєння і як це власне зробити. Советський представник Соболев заявив, що советські чинники все ще „студіюють" пропозицію през. Айзенгавера про обмін військовими інформаціями та контролю з повітря. Советська відповідь, мовляв, швидко наспіє. Англійський делеґат міністер Наттінґ спротивився советській пропозиції, щоб уживання атомової зброї узалежнити від рішення Ради Безпеки, де СССР має право вета. Наради тривають далі.

Дозволили чужоземним дипломатам оглянути советську атомову фабрику

Москва. — Советський уряд влаштував для чужоземних дипломатів, між ними теж і для американського амбасадора Болена спеціяльну поїздку до першої — на думку советських науковців, — атомової фабрики для мирних, зокрема сільсько-господарських цілей. 5000-кіловатна фабрика розташована в приміщенні величини восьмикімнатного будинку і збудована вона коло місцевости Обріскоє на шляху між Москвою і Берестям Литовським (166 миль від Москви). Дипломатам показали там все, що вони хотіли бачити, і відповіли на всі їхні питання. Вгощали їх там також розкішним обідом і найкращим сортом „водки". Досі ця фабрика і місце її розташування були цілком секретними і совєти показували її тільки дуже заприязненим особам — таким, як наприклад — індійський прем'єр Неру.

Рада Безпеки займеться знову арабсько-жидівським спором

Об'єднані Нації. — ЗДА, Англія і Франція звернулися до генерального секретаря Об'єднаних Націй в справі скликання Ради Безпеки, яка зайнялась би теперішньою грізною ситуацією в прикордонній ізраїльсько-єгипетській смузі. Рада Безпеки зійдеться ще цього тижня, а то й може в четвер 8 вересня. Вправді однаково Єгипет, як Ізраїль прийняли пропозицію Мішаної Невтральної Комісії ОН для береження перемир'я, щоб надалі рішуче вистерігатись всякого порушення миру в прикордонній смузі, проте Рада Безпеки, яка вже в квітні звернулась була з мировим закликом до заінтересованих сторін, певне скріпить тепер знову позицію згаданої своєї комісії, на чолі якої стоїть канадійський генерал Бернс. Тим часом наспіла прихильна відповідь від Ізраїлю на пропозицію державного секретаря Доллеса з 26 серпня ц. р. про тривке замирення між Ізраїлем і арабськими державами. Доллес запропонував устійнення остаточних кордонів Ізраїлю, ґарантування безпеки Ізраїлеві і всім його сусідам в міжнародному договорі та створення міжнародного фонду для заплати відшкодування коло 900,000 арабських втікачів. Арабські держави ще не заявились до тієї пропозиції.

Канадійський уряд так і не думає перепрошувати совєтських „хліборобів"

Оттава. — Міністер закордонних справ Канади Лістер Б. Пірсон, щоб трохи заспокоїти „подратованих" антисоветськими демонстраціями членів советської „хліборобської" делеґації, влаштовує окреме прийняття для провідника делеґації В. Мацкевича, советського амбасадора Чувахіна, канадійського амбасадора до Москви Джана Б. С. Воткінса та деяких осіб з канадійського уряду. Все ж таки, як повідомляють, канадійський уряд не думає перепрошувати офіційно советську делеґацію за влаштовані проти неї демонстрації, вважаючи, що такі інциденти не вистачальні для того, щоб ради них висловлювати офіційні перепросини. Під час свого перебування в Оттаві делеґація відвідала державну експерементальну фарму на окраїнах міста. Оттавська преса і публіка іґнорує советських „хліборобів", не приділяючи їм майже жадної уваги.

ВІСТІ З-ПОЗА ЗАЛІЗНОЇ ЗАСЛОНИ

(За советською пресою і радіо)

СОЦІЯЛІЗМ — ЦЕ ОБЛІК І ПЛЯНУВАННЯ

Ленін казав: соціялізм це облік і плянування. Як то виглядає з тим обліком і плянуванням — показують факти. І так, „Ізвєстія" з 14 серпня містять допис А. Доленка, в якому цей кореспондент пише: „Міністерство торгівлі СССР розпорядилося вислати 1,500 тонн цукру для Запоріжжя і Дніпропетровська. Відповідальний працівник цього міністерства А. Лачінов вирішив, що Дніпропетровськ і Запоріжжя — це те саме, і переслав увесь цукор до Дніпропетровська. І ось уже два місяці в Запоріжжі, замість цукру, видають торговельним працівникам папірці, з якими вони ідуть до Дніпропетровська, щоб одержувати цукор. Але то ще не все. Недавно „соціялістичні пляновики" Запоріжжя розпорядилися й собі видати 150 тонн цукру для ... Херсону. А що запорізький цукор лежить у Дніпропетровську, то з Херсону ще й досі їздять автомашини туди з дорученням на цукор. Отак воно з тим плянуванням ...

СОВЄТСЬКА ПРОПАҐАНДА УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ

Як подає „Правда" з 18-го серпня, „кожного дня з Києва до країн Західньої Европи, Америки і Азії висилається пакунки з книжками, українськими періодичними виданнями. Продукція місцевих видавництв скеровується до 37 різних держав. Від початку цього року вислано туди — 28.000 різних книжок. Тим часом на Україну надсилається чимраз більше літератури з країн „народної демократії" і інших закордонних держав. Поширюється книжковий обмін між науково-дослідними інститутами Академії Наук Української СССР і окремими науковими закладами Англії, Франції та інших держав." Щодо обміну книжками з країнами „народної демократії" — річ зрозуміла, але вже дуже сумнівно, щоб для українського населення допускали книжки з „інших закордонних держав".

НАГІНКА НА ПРОФСПІЛКОВИХ НАГАНЯЧІВ

„Правда" у передовій статті з 24 серпня гостро критикує профспілки, вимагаючи, щоб вони „піднесли свою роботу на вищий рівень". „Особливе значення в діяльності советських профспілок, — читаємо в цій статті, — має керівництво соціялістичним змаганням". В цьому керівництві є ще істотні недоліки — формальний підхід до їх організації, бюрократичні форми його переведення та ін. Профспілки, мовляв, все ще займаються тільки окремими особами або невеликими групами передових робітників, забуваючи про маси. Мало приділяють уваги винахідникам і раціоналізаторам, керують „канцелярськими методами". Особливо гостро критикує „Правда" профспілки за те, що вони мало дбають про піднесення продуктивности праці робітників і про зміцнення на виробництві трудової дисципліни. „В практиці часто буває, що профспілкові працівники безпринципово відносяться до адміністраторів, які рік-у-рік порушують зобов'язання, взяті в колективних договорах". Закордонним гостям, що в „добу коекзистенції" відвідують Советський Союз, не зашкодило б ближче познайомитися з советськими профспілками — державними наганячами нещадно визискуваних робітників — і порівняти їх з американськими робітничими юніями.

КИТАЙСЬКІ КОМУНІСТИ ЗВІЛЬНИЛИ 12 ЦИВІЛЬНИХ АМЕРИКАНЦІВ

ЗАЛИШИЛИСЬ В КОМУНІСТИЧНОМУ КИТАЇ ЩЕ 25 АМЕРИКАНЦІВ З ОФІЦІЙНОЇ ЛИСТИ, КРІМ НЕЗАРЕЄСТРОВАНИХ ІНШИХ

Женева. — Комуно-китайський репрезентант в теперішніх американсько - китайських переговорах, які від 5 тижнів ведуться в Женеві, амбасадор Ванґ-нан, несподівано заявив в останній вівторок, що комуно-китайський уряд рішив звільнити 12 американських громадян, цивільних осіб, що досі не могли виїхати відтіль. Водночас він передав список звільнених. Між ними є 4 жінки і двоє дітей, одна черниця, 64-літній католицький єпископ і один 82-літній старець. Цих 12 осіб знаходились на листі, що її американський представник, амбасадор Джонсон, передав був китайському представникові 5 тижнів тому. Залишились з тієї листи ще 25 осіб, з яких більшість перебуває в комуністичній в'язниці, але в Китаї є напевне — як пишуть американські часописи — багато, більше американців, тільки вони, опинившись в якихсь віддалених місцевостях і не мавши змоги скомунікуватися з зовнішнім світом, не попали на реєстраційну листу або їх національність спірна. Є там теж певне деякі моряки, які „зникли". Американці переконані, що китайські комуністи звільнять всіх, але невідомо коли. Коли 1-го серпня ц. р. розпочались ті Женевські переговори „на амбасадорському рівні", то денний порядок передбачав тільки дві справи: 1) поворот цивільних осіб по обох сторонах до їхніх батьківщин і 2) інші практичні справи і спірні між двома сторонами питання. Китайські комуністи хотіли мерщій перейти до тієї другої точки, сподіваючись, що тоді розвинеться дискусія на тему визнання Америкою комуністичного режиму в Китаї та допущення його до Об'єднаних Націй. Однак амбасадор Джонсон заявив відразу, що він не переговорюватиме про ніяку іншу справу, поки не буде вичерпана перша згадана точка денного порядку. Комуністи пробували зв'язати справу американців в Китаї зі справою китайців в ЗДА. Амбасадор Джонсон, покликавшись на попередню заяву в цій справі державного секретаря Доллеса, пригадав, що тут нема ніякої паралелі, бо в ЗДА всі китайці є на волі і займаються, чим хочуть, та можуть в кожній хвилині виїхати, куди захочуть, однак Америка відкидає всяку примусову репатріяцію. — Більшість звільнених тепер американців перебуває в Шанґаї.

В турецьких містах відбулись демонстрації проти греків

Істанбул. — Бурхливі протигрецькі демонстрації вибухли у вівторок вечором проти греків, при чому юрба била вікна і нищила товар в грецьких крамницях та перевертала автомобілі на вулицях у грецькій дільниці. Спроба підпалити грецький собор не вдалася, наслідком рішучого спротиву поліції. Турецький уряд викликав дивізію війська для забезпеки порядку в місті. Подібні демонстрації відбулись також в інших турецьких містах, а в Ізмірі (Смирні) юрба турків підпалила грецький павільйон на тамошніх міжнародніх торгах. Безпосередньою причиною до вибуху протигрецьких демонстрацій був вибух бомби поруч турецького генерального консуляту в грецькому портовому місті Сальоніки (Солунь). Греки обурені становищем турецького міністра закордонних справ Зорлю на конференції в справі Кипру в Лондоні. Зорлю рішуче противиться, щоб на Кипрі відбувся плебісцит, який виявив би, до якої держави хочуть належати його мешканці. На Кипрі є коло 400,000 греків і коло 100,000 турків.

Совєти хочуть реформувати свій кримінальний кодекс

Москва. — Використовуючи перебування в Москві судді Найвищого Суду ЗДА — Вільяма О. Даґлеса та проф. Ґарольда Дж. Бермана з Ґарвардської Правничої Школи, генеральний советський прокурор Серґей Голунскій заявив, що советський уряд задумує зреформувати советський кримінальний кодекс, щоб забезпечити права обвинуваченого в передсудовому слідстві. Мала б приготовляти цю реформу спеціяльна комісія Верховного Совєту СССР. В новому зреформованому кодексі мають бути обмежені права слідчих суддів, як теж мав би бути точно встановлений час перебування обвинуваченого в диспозиції поліційної влади (досі теоретично цей час тривав три дні) і потому в диспозиції слідчого судді (досі — теоретично — найбільше шість місяців). Советський кримінальний кодекс мав би — за словами Голунського — бути зближений до французької системи. Чи Даґлес і Берман мали можливість ознайомитися в СССР з існуючою советською кримінальною системою, в повідомленні не подано. З Москви суддя Даґлес виїхав до Ленінґраду, звідки поїде вже до ЗДА.

В СВІТІ

● У Франції заарештовано коло 300 осіб, запідозрених у веденні на терені Альжиру пропаґанди проти французької адміністрації. В офіційному комунікаті сказано, що заарештовані належать до тих „чужинецьких інспіраторів", які є фактичними спричинниками клопоту Франції в Північній Африці. Одначе, в комунікаті не сказано, скільки серед заарештованих є французьких комуністів, а скільки альжирців. Альжир вважається інтегральною частиною Франції, і тому між цими країнами нема ніяких пашпортових та митних кордонів.

● Повінь, яка навістила Індію, вважається за одну з найстрашніших в історії Азії. У північній Індії і Східньому Пакістані вода залила 28,000 міст і сел, знищивши або пошкодивши доми 45 мільйонів осіб. З Женеви відлетіли 7 американських транспортових літаків із першими 20 тоннами ліків і інших дарів від Міжнародного Червоного Хреста.

● У Римі засідає Міжнародний Конґрес Істориків, в якому беруть участь 1,500 делеґатів. Між ними є також історики з СССР і сателітних країн. На середу 7 вересня пополудні Папа заповів спеціяльне звернення членів цього Конґресу, які зберуться в соборі св. Петра.

● Неру висловився проти продовжування „мирних" походів демонстрантів з Індії до португальської колонії Ґоа на побережжі Індії. Останній похід коштував демонстрантам 22 убитими й 225 раненими. Ліва й права опозиція в індійському парляменті заявила, що організуватиме дальші демонстраційні паломництва, всупереч становищу уряду.

● У Карачі, столиці Пакістану, відкрито міжнародні торги, атракційні для всього Середнього Сходу. • Комуністичний Китай зайняв своїми павільйонами 52,000 кв. стіп, СССР — 48,000 кв. стіп. Советські павільйони коштували коло $1,000,000. Американські павільйони зайняли 26,000 кв. стіп. Найбільшою сенсацією цих торгів є дитячий електричний поїзд із 10 вагонами, який приваблює до американського павільйону постійно масу глядачів.

СВОБОДА SVOBODA
український щоденник UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ДІТИ ДО ШКОЛИ!

Свято Праці минулого понеділка закінчило формально цьогорічний вакаційний сезон. Опустіли літні оселі і табори молоді та дітвори, вулиці міст заповнились знову їх гамором, а школи відкрили або в найближчих днях відкриють для них широко свої двері. Починається новий шкільний рік, а з ним і зв'язані зі школою не полагоджені ще старі, або назрілі нові проблеми. Всі ці проблеми, які актуалізує початок нового шкільного року і які постійно обговорюються у фаховій та загальній пресі, як і на всіляких громадських форумах, включно з Конґресом ЗДА, є нашими проблемами, є проблемами також і американсько-українського загалу, що становить невід'ємну частину американського суспільства. Очевидно, що і всім нам треба взяти якнайактивнішу участь в обговорюванні та розв'язці тих справ.

Проте, ми, як етнічна група, маємо ще й деякі додаткові проблеми, і на них саме хочеться звернути увагу на початку шкільного року.

З великим признанням для нашого суспільства треба підкреслити повне розуміння ваги і потреби освіти, як серед батьків, так і серед молоді. Це стосується до всіх наших груп і ґенерацій, як давніх поселенців, так і новоприбулих чи тут народжених. Виховання і навчання дитини — основне завдання наших родин. Звичайно, початкові школи є зобов'язуючі для всіх, і від того закону нікого не звільняється. Але з приємністю треба ствердити, що українські батьки в переважній більшості посилають своїх дітей і далі, до середніх та високих шкіл. Сьогодні є вже в Америці пропорційно велика верства висококваліфікованих професіоналістів усіх галузей знання і науки, а ще більша верства підростає.

З неменшим признанням можна ствердити також загальне бажання українських батьків дати своїм дітям ще й додаткове знання. Багато нашої молоді навчається музики та інших предметів мистецтва, що теж є заслугою батьків і вчителів, які до такої науки заохочують. А поруч з цим не можна не висловити признання і великому загалові нашої молоді, що з виїмковим зрозумінням ставиться до науки і здобуває найкращі успіхи. Впродовж минулого, як і попередніх шкільних років саме діти українських батьків вибивалися на перші місця в багатьох школах, здобували собі своєю пильністю та своїми здібностями високі відзначення, стипендії тощо. А все це вказує на те, що саме справа навчання і виховання серед нашої спільноти має славну традицію та світлий, як кажуть, „рекорд".

Очевидно, це ще не означає, що в цій галузі нашого суспільного життя немає тіней. Вони існують, і деякі з них навіть поважні, але вони є природним явищем і не змінюють загального доброго стану, тим більше, що робиться всілякі заходи, щоб їх усунути.

На особливу нашу увагу заслуговує справа окремого українського шкільництва та навчання українознавства. В багатьох наших громадах існують українські школи, і в організації українського шкільництва першу заслугу має Екзархат Української Католицької Церкви. Розбудова цього шкільництва іде швидкими, а в поодиноких випадках імпозантними темпами. Часом видвигається тут і там побажання щодо дальшого поліпшення, вдосконалення чи підкреслення українського характеру тих шкіл, але це є проблеми, які зв'язані із загальною справою шкільництва і які розв'язуться поступово.

Справа окремих курсів українознавства під час шкільного року для шкільної молоді теж поступає у нас досить швидкими темпами і помітно наладнується. Тут уже багато залежить від ініціятиви на місцях. Добрі початки вже зроблено, і в новому шкільному році треба докласти всіх зусиль, щоб цей розвиток продовжувати та вдосконалювати.

Діти до школи! — це гасло дня. Його треба здійснювати в повній ширині і глибині, з найбільшим зрозумінням для самих дітей, їхньої вартости та значення, яке вони мають для нашої спільноти і її майбутнього.

На конвенції нашої Ліґи Молоді в Питсбурґу місцевий окружний прокуратор з найбільшим признанням говорив про вартість таких організацій, як Ліґа та їй подібні в позашкільному вихованні. Говорив це з досвіду і на підставі статистики. Говорив про вплив добре вихованої і добре зорганізованої української молоді на всю американську молодь. Він міг би навести ще більше добрих арґументів з інших наших організацій, як Пласт, СУМА, МУН, ОДУМ. Тому, до гасла: „Діти до школи!" — додаймо ще: і до виховних позашкільних організацій молоді! А в першу чергу подбаймо про те, щоб наші діти, крім шкільного і позашкільного виховання, навчились, знали і респектували Закони Божі, щоб навчились релігії, знали наші прекрасні обряди та бути, коли треба і повинні, у своїй церкві.

НАСТОРОЖЕНА ПУБЛІЧНА ОПІНІЯ

Мабуть ніде у світі уряд не рахується з публічною опінією так, як в Америці. Це не значить, що він іде у хвості публічної опінії. Але вона має величезний, якщо не вирішний, вплив на політику уряду у внутрішньому і закордонному секторі. Тому й уряд зі свого боку старається впливати на публічну опінію, щоб приєднати її до своїх плянів. Це взаємне діяння — уряду на публічну опінію і публічної опінії на уряд — становить одне з найцікавіших явищ американського публічного життя. У практиці не завжди вдається зберегти рівновагу цієї взаємної дії, і тоді постає закид, що або уряд надто потурав публічній опінії і не передбачив поганих наслідків настроїв „вулиці", незорієнтованої в міжнародній ситуації, — або публічна опінія занадто поквапно й задалеко піддалася пропаґанді, веденій урядовими чинниками. Як на приклад такої супрематії публічної опінії, вказується на загальну демобілізацію, що її перевів американський уряд негайно після закінчення воєнних дій, у травні-червні 1945 року, під тиском загального гасла „хлопці — додому!" Відомо, що та демобілізація стала найбільшою заохотою для большевиків опанувати всю Середню Европу з ясним заміром дальшого походу на Захід. Як приклад надто швидкого підпорядкування себе політиці державної адміністрації служить також визнання совєтського уряду Америкою в 1933-му році й — ще більше — переставлення не тільки закордонної політики, але й усього відношення до СССР у воєнних роках 1941-45: такі фрази, як „добрий приятель старий Джо", замало критично підхоплені громадянством, привели до народження настроїв, які в свою чергу допомогли розпаношитись комуністичним аґентам у державному і громадському житті ЗДА.

Тямлячи ці недавні небезпечні прецеденси, публічна опінія в Америці сильно насторожена супроти останніх „співіснувальних" тенденцій. В американській пресі, радіо і в телевізійних програмах аж роїться від голосів перестороги проти „всміхненої дипломатії" Москви. Так само у відношенні до комуністичного Китаю не видно ніяких змін у строго неґативній публічній опінії американського народу. Це настороження стосується не тільки міжнародної ситуації з підданням у сумнів деяких заяв найвищих державних чинників, напр., про позитивний характер і вислід Женевської конференції „на вершинах", але й можливого впливання урядових чинників на публічну опінію в дусі „примирливости".

І так, в американській пресі „просмикнулась коротка, але надзвичайно характеристична замітка: серед фільмової верхівки в Голливуді панує дезорієнтація: що робити з фільмами антикомуністичного характеру, — тими, які вже випродукувано, і тими, що їх заплянувано, або що є в стадії реалізації. Ця маленька замітка викликає власне невеселі спомини про той час, коли публічна опінія в Америці сформувалась по лінії політики, союзної з СССР і дозволила Ф. Д. Рузвелтові вже 6 листопада 1941 року признати „нещасливій жертві" нацистського нападу більйон долярів в рямцях програми про винайм і позику, — той більйон, що врятував Совєти від розвалу і відбудував їхню збройну силу. Відомо ж, що після того психологічного потрясення, що його зазнало американське громадянство 8 грудня 1941 року в зв'язку з нападом Японії на Перл Гарбор, переважна частина американського громадянства пішла по лінії славлення Совєтів, як союзників у боротьбі за свободу світу, цілковито промовчуючи все те, чим направду завжди були й залишились большевики, від початку свого існування.

Теперішня сторожкість і обережність американської публічної опінії — дуже відрадне явище. Ця сторожкість — це ще наслідки тієї спасенної реакції, яка настала була в два-три роки після війни, коли то в американському громадянстві наступило загальне протверезіння у відношенні до комуністів, як міжнародного явища, і зокрема у відношенні до СССР, як імперіялістичної держави. Духові керівники американської публічної опінії стривожені, щоб знову не настала дурійка нового братання з Совєтами, всупереч логіці, всупереч незмінній істоті міжнародного комунізму й російсько-совєтського імперіялізму. Вони, американські редактори, письменники, директори радіовисилень і продуценти фільмів, побоюються, щоб необережні заяви американських державних керівників і неясна закордонна політика не внесли в широкі народні маси баламутства, може навіть всупереч інтенції авторів тих заяв і керівників тієї політики.

Бо нема ніякого сумніву, що такі діячі, як Д. Д. Айзенгавер, Дж. Ф. Доллес, С. Е. Вилсон, всі члени теперішньої адміністрації, Сенат і Палата Репрезентантів, всі без вийнятку 48 губернаторів, вся американська державна й громадська еліта, що всі вони уже знають про комунізм та істотну вартість червоної Москви всю правду. І тим парадоксальніше явище — всіх отих квітів і написів „Добро пожалувать" для „дорогих" гостей з Москви в Айові.

Вся ця співіснувальна атмосфера з теоріями мирної терпеливости і признанням для всміхнених фізіономій опричників, баламутить опінію і вносить зарazки моральної демобілізації. „Пристрасна потреба американців, щоб їх любили, спричинила більше нещастя в наших взаєминах з чужими народами, як будь-яка інша національна слабість... І якщо хлопці в Кремлі відкрили врешті, що американців краще можна піймати на цукор, як на оцет, то можемо програти холодну війну" — пише популярна письменниця й публіцистка Елис Мотс. І ті її слова найкраще доказують, що американські інтелектуали в масі насторожились. І це потішає, що не повториться атмосфера з рр. 1941-47.

„ЙОГАННЕС, ПАКУЙ КУФРИ!"

Такими і подібними вигуками вітали слухачі Йоганнеса Гофмана, прем'єр-міністра Заарщини, коли він та його прихильники промовляли на великім вічу в Заарбрюкені. Як відомо, внедовзі має відбутися загальне голосування над тим, чи населення погодиться на так званий „Заарський статут", який був схвалений боннським парляментом. З парляментарних дебатів над цим статутом було видно, що ухвалено його, як конечне зло, а головний мотив становив арґумент не загострювати німецько-французьких відносин.

Гофман та його прихильники промовляли, а впорядчики на залі поводилися так, що можна було думати, що це — віче „брунатних сорочок". Провідників пронімецьких партій (які є проти статуту) називали промовці „підлими брехунами", „провінціяльними адвокатами", „неонацистами" і т. п. Після цього почалися погрози, що коли більшість заявиться проти статуту, то статус кво залишиться аж до мирового договору, що неможливі будуть якісь дальші розмови з Бонном про долю Заарщини і т. п. Наче на підтвердження цих погроз, упорядчики почали „порядкувати", внаслідок чого немало опонентів мусіло покинути залю з порозбиваними головами, обдертими рукавами і т. п.

Поки Гофман та його співдіячі задніми дверима, під охороною поліції, виходили з залі, приявні почули, що Німеччина провадить подвійну гру, маючи на думці факт, що Бонн заявився за статутом, а німецькі партії Заарщини є проти нього. А президент заарського сойму Ціммер обвинувачував німецький уряд в тому, що він виасиґнував 1½ мільярда франків (4½ мільйона долярів) для німецьких партій на виборчу агітацію. Окрему вагу в цьому голосуванні матиме партія християнсько-демократична, яка є рішуче проти статуту і на чолі якої стоїть д-р Ней, що, на випадок, якби відбулися вільні вибори до заарського сойму, мав би виглядн стати прем'єр-міністром.

Передвиборча кампанія, а точніше сказавши настрої, що їх вона виявила, були великою несподіванкою в першу чергу для Гофмана, який звик до диктатури, відчуваючи за собою плечі Франції. Він думав, що канцлер Аденауер накаже братній християнсько-демократичній партії голосувати за статут. Тим часом тут бачимо вияв дійсної демократії. Бо рішення виходять з низів, це є думка та воля виборців, а не прикази згори. Треба взяти до уваги, що всі німецькі партії були донедавна в царстві Гофмана заборонені, а кожного, хто протестував проти урядових чинників, називано нацистом та сіячем незгоди між Францією і Німеччиною.

Спонтанні настрої проти статуту є рівночасно протестом проти уряду Гофмана, що більше — вони перевернули догори дном надії та рахунки Франції. Треба знати, що Аденауер не бажав собі цього голосування, а ввійшло воно до статуту тільки на домагання Франції, яка була певна, що за статут буде більшість населення. Бо сепарація Заарщини є тільки голим фактом, а не правним станом, і, крім того, Франція зобов'язалася в статуті Атлантійського пакту не збільшувати своїх територій без згоди населення. Це й була причина, чому Америка та Англія заявили, що вони не погодяться на вирішення питання Заарщини без згоди населення.

Гофман допустився помилки, притаманної всім диктаторам. А саме — він, замкнувши уста опозиції, думав, що вона вже не існує. Помилилася Франція і навіть провідники опозиції, вважаючи, що широкі маси мають свою власну політичну думку і свої окремі рахунки, які не завжди покриваються з так званою високою політикою та її інтенціями. І коли представник одного швайцарського німецькомовного часопису звертався з запитами до різних заарських громадян в цій справі, то чув такі відповіді: „Я не маю нічого втрачати, крім робітничого одягу, але його не хочуть ні одні, ні другі, — говорив копальняний робітник, — і нам йде не про матеріяльну сторінку, а тільки про те, що ми бажаємо ввійти в склад Німеччини, а не Франції". — „Гофман каже, — говорять інші, — що наш клаптик землі має бути прикладом „европеїзації". Та коли в 1952 році вимагали до Заарщини прилучити кусник Льотрингії, і перепровадити „европеїзацію", тоді в цілій Франції знялася буря протестів під кличем „ні клаптика французької землі". А хто протестував таку ідею, того ставили перед заарським судом за державну зраду". — „Зрозуміло, що ми бажаємо Европи, але хай її творять великі держави, а не такий карлик, як ми, — кажуть ще інші. — І тому мусимо ми прилучитися до якоїсь великої країни, а нею є Німеччина".

Певне, що є немало прихильників статуту, а зокрема серед молоді, якій припала до вподоби ідея „европеїзації", підкрашена до того ж обіцянками Гофмана, що в „зевропеїзованій" Заарщині, молодь не повинна буде служити в армії.

Сьогодні виглядає справа так, що більшість населення є проти статуту, але живемо в добі несподіванок, і тому лише голосування без різних „виборчих чудес" вирішить долю цієї спірної території.

Нестор

Юрій Таркович

МОСКВА ЗАБИРАЄ ХЛІБ З УКРАЇНИ

Величезний врожай дала цього року українська земля. Десятки років не родило стільки золотої пшениці. Повинен би радіти нарід України з такого дару природи і висліду свого тяжкого труду. Але й цього року виглядає так, що тільки московсько-большевицька система державного капіталізму матиме користь з багатющих плодів української землі. Забирають хліб так, як, мабуть, ще ніколи.

Радіо Київ з 21 серпня повідомило, що Україна вже виконала плян здачі хліба державі, здавши понад 300,000,000 пудів самої пшениці (1 пуд — 16 кг.). Крім того, як подає „Правда" з того самого дня, Україна здала державі понад плян, нібито добровільно, ще 150,000.000 пудів зерна. Коли врахувати, що з усього зерна на Україні 4/5 пшениці, то виходить, що Кремль уже вспів „викачати" коло 420,000.000 пудів самої пшениці. Якби цей хліб держава продавала міському населенню України по більш-менш нормальних цінах, то з цим ще можна було б якось примиритися. Але совєтська система і тут веде своєрідне, ми б сказали, діялектичне жонглювання цінами. Всі ці комбінації зводяться до нечуваного визиску населення нашої батьківщини.

Московсько - большевицька держава, як відомо, платить колгоспам лише по 12 копійок (так, як перед війною) за кілограм пшениці, а сама продає населенню кілограм найдешевшого пшеничного хліба по 1.70 рубля (перед війною такий хліб коштував 1.30 руб.). Якщо врахувати селянську працю, транспорт та інші видатки, але рівночасно відрахувати припічку (вода в готовому хлібі), то виходить, що совєтська держава заробляє на кожному кілограмі хліба приблизно півтора рубля. Отже з кожного пуда хліба має 24 рублі чистого доходу. А на 420,000.000 пудах зідраної з України пшениці заробляє не менше як 10 мільярдів рублів!

А скільки ще „заробляє" Москва на українському житі, кукурудзі і так далі? Про такі величезні зиски ніколи й ніде у світі навіть і не мріяли капіталісти-фабриканти, які звичайно заробляють на своїх продуктах від 6% до 10%, а в найкращому випадку 15%. Совєтська держава, натомість, має на тяжкій праці українського народу понад 1.000%! Просто важко повірити, що така нечувана експлюатація взагалі може існувати в 20-му столітті!

Московська газета „Правда" аж захлинається від радости, розписуючи про багатий врожай на Україні. Але ні „Правда", ані її слухняний прислужник у Києві, „Радянська Україна", зовсім не згадують про те, скільки з цьогорічного врожаю лишиться для українського села. Не згадує большевицька пропаґанда й про те, куди і для кого поплине золота українська пшениця. А попливе вона, очевидно, передусім на північ, в Росію і на схід, до червоного Китаю. За це Україна дістане нових підганяйлів, дістане твори „мудрих вождів" про „рівноправність" українського народу в совєтській державі. Як ця рівноправність виглядає в практиці, видно найкраще із справи з пшеницею. Стара, але стократ жорстокіша колоніяльна політика.

Кожний свідомий українець та кожна свідома українка уважають своїм обов'язком стояти в рядах Українського Народного Союзу, щоб своїм членством збільшити кадри ідейних українських громадян.

НА ТЕМИ ДНЯ

Почавши від відвідин в Бєоґраді і женевської зустрічі чотирьох, Совєти намагаються „зачарувати" світ все новим, все більш несподіваним блефом. В довгій черзі цих блефів може найбільш нахабним залишиться останнє повідомлення ТАСС-а про те, що з огляду на повне вичерпання накладів Біблії совєтський уряд дозволив надрукувати аж 25 тисяч Біблії (Старого і Нового Завіту), щоб задовольнити попит на Біблію серед широких кіл населення. Друкування Біблії має відбуватися під наглядом патріярхату „русской" православной церкви. В повідомленні ТАСС-а ні слова не сказано про те, як офіційно і неофіційно нищено в СССР цю святу книгу, як переслідувано за неї тисячі і мільйони вірних, і як довгими роками — аж до останнього часу — взагалі не було можливости друкувати Біблії в СССР. Треба думати, що й увесь і так мінімальний наклад нового видання Біблії залишиться непоширеним і що він так і зотліє в магазинах.

*

У зв'язку з поглибленням „дружніх взаємин" між Совєтським Союзом й азійськими народами, що опинилися під комуністичним режимом, йде безупинна русифікація вже не тільки з допомогою совєтської науки, літератури й мистецтва, але Москва намагається навіть накинути їм і свою абетку. За прикладом Зовнішньої Монголії, де ще в 1946 році введено російську абетку, т. зв. гражданку, останнім часом уведено цю абетку теж у Внутрішній Монголії, яка є автономною областю комуністичного Китаю. З цього приводу пейпінґське радіо було примушене навіть признати, що російська абетка є вищою за старомонгольське письмо, що вона цілком... ідентична з монгольською розговірною мовою, що вона вільна від різних скомплікованих форм і що її буде легше монголам читати. Ще трохи і російську абетку накине Москва і китайцям і Мао підписуватиметься Маотсетунґов, і Чу Ен-лай стане Чуенлаєвом.

*

Московський приклад переймають китайські комуністи залюбки й інколи удосконалюють совєтські методи до краю. За інформаціями офіційних національно-китайських кіл тільки в шістьох перших місяцях цього року ув'язнено в Китаю 427,000 осіб. Сорок сім тисяч з-поміж ув'язнених розстріляно і коло ста тисяч засуджено на примусові роботи в концентраційних таборах. Виходить, Пейпінґ хоче у своїй „наполегливості" не тільки наздігнати, але й перегнати свою вчительку — Москву.

ВИКЛИК

В серпневі тихі дні,
Під темносинім небом
Акація в дворі
Удруге зацвіла,
І хтось сказав мені:
Не рви квіток, не треба, —
Бо другий цвіт завжди
Буває знаком зла...
Я ж бачу щастя в тих,
Розквітлих вдруге квітах,
І гордий виклик тій,
Що має ім'я — смерть. —
Це повниться життям
І соком шумовитим
Земля, мов келих той,
Вином налитий вщерть.

ОЛ. ДАМАСКИН

Ст. Самійленко

ДНІ СЛАВИ

16

Розташовуємося в Павлограді. Уникаємо нічного бою, бо невідома сила ворога і місцевість незнайома.

Відв'язуємося від ворога та, згідно з наказом із штабу Дивізії, наш полк іде до міста Умані на довший відпочинок.

Умань. Спочиваємо, реорганізуємось, бож стратили під Лозовою курінь пор. Верещагіна. З Умані відходимо в напрямку Румунії.

Маємо ночувати в Тульчині. Надвечір підходимо до Тульчина. Вечір весняний, гарний.

Нараз, цілком несподівано, з Тульчинського палацу місцеві большевики відкривають на нас кулеметний вогонь і досить добре цілять. Маємо кількох ранених. Тут був забитий піді мною мій жеребець, здобутий колись у Диканці під Полтавою.

Тому, що сила ворога невідома і немає можливостей про неї розвідати, бо уже пізня пора, вертаємося до найближчого села в сторону станції Вапнярка і там ночуємо.

Свіжа новина: Волох, що стояв тоді зі своїм Гайдамацьким полком на станції Вапнярка, перейшов до большевиків і творить Радянський Уряд України!

В полку неспокій. Козаки різно думають, але більшість є проти того, щоб приєднуватись до Волоха, який, між іншим, погрожує розоброєнням усім, хто до нього не приєднається.

Оминаємо станцію Вапнярку та ідемо на місто Бершадь, аби оминути лиха.

В тому селі, де наш полк ночував, недалеко Тульчина, я не міг ранком виїхати зі всіма, а виїздив разом з джурою десь на пів години пізніше. Причини уже не пам'ятаю.

Доганяю полк на дорозі, що веде до міста Бершаді, яких півтори верстви за селом. Бачу: полк не йде вперед, а стоїть на полі, при дорозі, — виглядає так, якби „мітинґував".

Кулеметна сотня іде дорогою, але трохи відстала від полку, бо то весна і навколо велике болото.

Я підогнав коня і під'їжджаю до полку майже разом з кулеметною сотнею, козаки якої, як я вже добре бачу, проти волі старшин таки справді уладили „мітинг".

Орієнтуюсь, що положення може бути погане не тільки для мене особисто, для старшин полку і цілого полку, але і для всієї нашої справи! Козаки кулеметної сотні уже затримали тачанки з кулеметами при дорозі проти полку, та біжать з цікавости послухати, про що говориться на „мітинґу". Несподівано подаю їм команду: „Кулеметники, на місця!" А це команда бойова: бути готовим відкрити вогонь з кулеметів!

Кулеметники завертають назад та виконують мою команду: повертають кулемети на розмітинґований полк і очікують моєї дальшої команди: „вогонь". Але тієї другої команди: „вогонь" я уже не подав, бо козаки полку, побачивши поставу кулеметників, купами підбігли до мене і просили не подавати команди „вогонь". Казали, що вони невинні. То лише кілька аґітаторів-большевиків, таки з нашого полку, баламутять козаків з'єднатися з Волохом.

Під'їжджаю до полку. Командир полку сотн. Лазаренко і старшини полку були безсильні протиставитись мітинґові, а тепер, побачивши нову ситуацію, сотн. Лазаренко дав розпорядження, щоб полк готувався до дальшої дороги на місто Бершадь, згідно з наказом.

У Бершаді, де був наступний наш постій, вночі, частина козаків полку, що були розаґітовані большевиками, десь зникла. На це сильно зареаґували всі інші козаки полку, що залишилися. Особливо обурені були мої „бурсаки", які на чолі з чотовим Петром Дейнекою, теж бурсаком, вибиралися в погоню за ними, аби їх всіх вирізати, бо „шкода на них стрілу". Але виправа не відбулася, хоч козаки мало не плакали зі злости. Командир полку заборонив їм віддалятися, зогляду на непевну ситуацію.

У Балті, вночі, хтось украв у помічника командира кінної сотні, пор. Кулібаби, коня. Кінь чудовий, а тому ще більший жаль.

Усі знаємо, що це робота козаків з других частин, що ночували там же тієї ж ночі. Селянин-злодій не відважився б вкрасти військового коня. А козак, коли добрий кінь йому у око впаде, то і сам себе готов за нього занапастити.

Командир Богданівського полку, полк. Лазуренко просив командира Запорізької Дивізії, отамана Болбочана, аби дозволив пор. Кулібабі переглянути усі коні дивізії в той час, як вони будуть виходити з міста. Отаман Болбочан дозволив і тому пор. Кулібаба з кількома старшинами і козаками кінної сотні стали на дорозі коло виїзду з міста та уважно приглядалися до всіх коней.

Нараз Кулібаба аж підскочив і скрикнув: — Є, він!

Задержав якогось кінночтика і розводить руками: будьтоби його кінь, але ж його був гнідий, а цей сірий. Приглядається до копит. Так, це його кінь, хоч з гнідого зробився сірим, але на копиті є його число. Всі коні мали на копитах випалені свої числа.

Пор. Кулібаба був такий радий, що віднайшов свого коня, що просив не карати козака, що коня украв. Козак той божився, що як побачив того коня, то тільки й думав про нього, з тиждень ходив хворий, аж поки „лукавий" не спокусив. А перефарбував його, бо думав, що перефарбованого не впізнають.

По весняних, непролазних від болота дорогах, через Чечельник і Балту полк прямує на Тираспіль. По дорозі невеличкі сутички, тільки з місцевими большевиками.

Під Тирасполем застали багато українського війська, а ще більше поїздів з військовим майном. Усе це жде дозволу румунської влади, щоб перейти на терен Басарабії. Дозволу ще немає, а тому ніхто не може перейти через Дністер, майже до останньої хвилі. Большевики сконцентрували велику бойову силу, щоб захопити нас в полон та забрати величезне наше військове майно. Майно це горить, частинно підпалене нами, аби не дісталося до большевиків, а частинно підпалене влучними большевицькими гарматніми стрільнами.

Богданівці день і ніч в гарячому бою, стримують запеклий наступ большевиків. Тут вбито помічника командира Богданівського полку, сотн. Колісника, дуже хороброго старшину, кількох інших старшин і чимало козаків поранено.

Нарешті надійшов дозвіл від румунської влади й українське військо зачинає переходити по частинно зруйнованому мості на Дністрі на терен Басарабії. Наш полк переходить Дністер майже останнім, стримуючи, як може озвірілих большевиків на наших п'ятах.

Румунська артилерія з Бендер відкрила вогонь по большевиках, які уже на березі Дністра, стріляють по наших військах теж з гармат, а по нашому тиловому забезпеченні з кулеметів. Положення жахливе. Богданівський полк з-заду і тому має багато втрат.

У Бендерах розглядаємо зблизька румунське військо: старшини одягнені елеґантно, їх ставлення до вояків погане. Натомість вояки одягнені бідно та різноманітно. Гармати тягнуть воли.

Вигляд нашого війська куди кращий!

Румуни нас не обеззброюють, а наказують усю нашу зброю скласти до окремих вагонів, які будуть їхати разом з нами. Ми теж маємо ладуватися до вагонів.

Ладуємось до вагонів на першій станції за Бендерами, вбік Кишинева.

ЗА ЧЕСТЬ І СЛАВУ УКРАЇНСЬКОЇ ЗБРОЇ

ДО 35 РОКОВИН ОБОРОНИ ЗАМОСТЯ

Ми поляжем, щоб славу і волю, і честь
Рідний краю, здобути тобі...

І. Франко.

В часі змагань українського війська за Волю і Державність Батьківщини в серпні 1920 стався один невзвичайний епізод, який на загальному тлі тодішніх геройських дій Армії Української Народної Республіки зарисовується дуже чітко і вражає особливо оригінальністю. У нас, на жаль, історично визначні і зовні бадьоро ефектовні воєнні події з нашої недавньої величної Визвольної епопеї дуже часто забуваються, хоч, звичайно, спогади про такі цінні речі служать найкращим виховним чинником у плеканні серед патріотичного громадянства національного героїчного духа, та державницьких традицій. До такого роду воєнних епізодів належить і знаменита оборона Замостя VI-ю Січовою Стрілецькою Дивізією проти великої маси большевицької кінноти під проводом Будьонного. В кінці серпня ц. р. саме сповнилося цій події 35 річниця, і з приводу того варто українському суспільству про неї нагадати.

В останньому періоді Визвольної боротьби Україна змагалась за державність проти Москви у воєнному союзі з Польщею. Збройні сили обох держав спільно й успішно поборювали ворога і весною 1920 р. відбили від большевиків Київ. Армія УНР в той час на півдні України займала праве крило загального союзного фронту, а ІІ VI-та Січова Стрілецька Дивізія стояла залогою в Києві під командою ґенштабу полковника (пізніш ґенерала) Марка Безручка. На початку травня Будьонний великими масами червоної кінноти прорвав польський фронт на Київщині і тим примусив польсько - українські війська до відступу в глибоке запілля на захід. VI-та Січова Дивізія по залишенні Києва пробивалась з боями через Полісся і в серпні зайняла район Красностав—Замостя на Холмщині, де разом з поляками утримувала фронт проти сильних большевицьких військ Тухачевського, який тиснув на Варшаву. Поляки біля столиці завзято боронились і на допомогу Тухачевському за наказом Леніна вирушив з-під Львова Будьонний. На своєму шляху він наткнувся на Замостя, де стояли малі частини VI. Січової Дивізії на чолі зі своїм штабом і також незначні відділи польського війська. Вся залога була під зверхньою командою полк. Безручка. Для Замостя, особливо для українців у ньому, склалася дуже грізна ситуація, і місто треба було боронити за всяку ціну. На швидку руку український 6-й Технічний курінь побудував навколо міста фортифікації з дротяними заслонами, які, як пізніше виявилось, були наскільки міцні, що відіграли ролю при обороні.

28 серпня Будьонний напав на Замостя, і, не змігши його взяти відразу, обложив місто міцним перстенем і сильно атакував його протягом 29 і 30 серпня, уживаючи всіх сил і засобів, щоб конче здобути імпровізовану фортифікацію і винищити українську залогу. Однак оборонці міста у запеклих боях дуже хоробро відбивались; при тому особливо стійкістю, сміливістю й ударністю відзначалися козаки Січової Дивізії, які в багатьох випадках і для деяких молодих польських вояків служили зразковим прикладом.

Без огляду на витрачені великі зусилля Будьонному не вдалося опанувати Замостя. Під ним він утратив важливий стратегічний термін і цим дав змогу польським вирішальним силам перегрупуватися, розгорнутися і вдарити на Тухачевського, відігнати його від Варшави та погнати большевиків на схід. Так хоробра оборона Замостя в найбільшій мірі спричинилася до поголовної поразки Червоної армії під Варшавою, яку самі поляки пізніш назвали „Чудом над Віслою".

Так українська дивізія нових січовиків безприкладним боєм в облозі Замостя виявила свої лицарські високоякісні воєнні чесноти і вкрила безсмертною славою не тільки своє власне ім'я, але і все українське військо, всю українську зброю, а водночас високо піднесла гідність та престиж своєї Батьківщини. Тут головно треба підкреслити, що Січовій Дивізії довелось діяти в особливих незвичайних обставинах, виключних у тогочасному веденні рухливої маневрової війни. Вона несподівано опинилася в облозі могутнім ворогом, чого, звичайно, у війні з большевиками не траплялось, та була позбавлена можливости будь-якого, хоч би найпростішого маневрування.

Помимо страшного приречення на фізичне знищення, Січова Дивізія, виставлена була ще і на прилюдний, ще більш загрозливий іспит її моральних якостей — вояцьких чеснот. Бо польське вище командування якраз лише з уваги на високу боєздатність українського козацтва доручило Січовій Дивізії почесну, хоч і дуже тяжку ролю оборони важливого воєнного об'єкту, на якому мав би заломатись чи затриматись наступ червоної кінноти. На сміливість, витривалість і мужність українців сполягав також і той численний гурт чужинців, передовсім французьких старшин ґенерального штабу, що перебував при польській владі та допомагав їй у веденні протибольшевицьких операцій.

Тож українському вояцтву під Замостям довелось битися за власну державу на світовій арені, на очах чужинців свідчити про свою бойову вправність і витривалість, демонструвати лицарську гідність. Скандальний провал через невитримку, слабодухість чи партацтво оборони загрожував соромом і зневагою не тільки малим українським силам, обложеним у Замості, але знеславив би цілу нашу армію, заплямував би історичне добре в опінії світу ім'я всього українського вояцтва, а заразом принизив би і гідність та повагу України. Як бачиться, Січовій Дивізії під Замостям випало на долю змагатись передусім за найвищі моральні властивості своєї нації, за честь української зброї за лицарську блискучу славу козацтва, за видатну бойову вартість і гордість українського вояка. Був це для Січовиків дуже тяжкий, ризикований іспит, і вони його з визначним успіхом склали.

І через те оборона Замостя, цей високохвальний епізод в тягу нашої визвольної боротьби поруч інших блискучих й ефектовних моментів у діях Армії УНР, увійде у золотий фонд історії новітнього українського війська, як найцінніша пам'ятка його слави. І в дні 35 річниці цієї знаменитої події варто українським патріотам згадати про неї, щоб такі дорогоцінні перлини нашого національного буття не загубились у безвісті забуття, а стали підвалинами для науки і прикладів наслідування майбутнім поколінням.

М. Битинський,
майор Армії УНР.

ЯК УКРАЇНЦІ ВІННІПЕҐУ І ЛОНДОНУ ДЕМОНСТРУВАЛИ ПРОТИ СОВЄТСЬКИХ „ХЛІБОРОБІВ"

Канадійський „Новий Шлях" з 5 вересня ц. р., подав такий опис українських протисовєтських демонстрацій, що відбулися у Вінніпеґу і в Лондоні, Онтеріо, Канада.

Вінніпеґ. — „Ви не є хлібороби — ви політичні шпигуни!" — „СССР — це один великий концентраційний табір!" — „Ми не віримо усмішкам тиранів!" Микито (Хрущов), геть руки від Канади!" — „Совєтський режим — найзапекліший ворог селянства!"...

Такими і подібними транспарентами повітала минулої середи ввечорі група демонстрантів совєтську сільсько-господарську делеґацію на вінніпеґському аеропорті Стивенсон. Цих транспарентів було кільканадесять. Автоколона з транспарентами і демонстрантами — коло 100 авт і понад 500 демонстрантів — їхала майже півгодини з вулиці Селкорк на аеропорт, дотримуючись усіх правил міського моторового руху. По дорозі розкидали летючки між прохожих. На аеропорті демонстранти зайняли місця по обох боках головного виходу з літакової площі. Тримали транспаренти. Частина демонстрантів зайняла місця в ждальні, слідкуючи за прилетом літаків із сов. делеґацією з Саскачевану. Час прилету не був проголошений. Але коли на аеропорт приземлились два великі літаки департаменту транспортації, демонстранти пізнали, що це приїхали совєтські „гості". Поліція допустила до літаків репортерів місцевих щоденних газет, які мали коротке побачення з приїжджими. Членів делеґації було дев'ять, прочі три остались десь у ЗДА. Коли поліція наказала репортерам забратись, це була ознака, що делеґати збираються до виходу. Найбільша громада демонстрантів уставилась у шпалери при головному вході. Провідники демонстрантів обіцяли поліції, що демонстрація відбудеться спокійно і в порядку.

Тимчасом, після яких двадцяти п'яти хвилин від приземлення літаків совєтські делеґати висунулись бічною брамою до виходу. Там чекали на них великі лімузини, що мали завести їх до міста. Але й тут була група демонстрантів. Їй вдалось вкинути делеґатам до лімузин багато летючок. Зате через головний вхід надійшли з летовища чотири чоловіки. Дві жінки, що стояли при вході з нагробним вінком, на якому був напис в англійській мові „Для братів, замордованих большевиками", пробували вручити цей вінок одному з цих чоловіків. Коли він відштовхнув вінок, з гурту почулись викрики „вбивці", „розбишаки", „на ваших руках кров наших братів". Це кричали майже самі жінки. Жінці, що несла вінок, таки вдалось вкинути його в авто, в яке всіли ті чотири чоловіки. Скоро виявилось, що це не частина делеґації, тільки поліційні детективи, які, мабуть, їхали як охорона совєтських делеґатів, а може це був їхній маневр вдавати сов. делеґатів, щоб відвернути увагу демонстрантів від сов. делеґації при іншому виході.

З аеропорту сов. делеґацію привезли до сіенарського готелю Форт Ґерри у Вінніпеґу. Частина демонстрантів приїхала автами з аеропорту під готель і тут стояла на пікеті якої пів години.

Весь час демонстранти заховувались спокійно, за винятком інциденту, коли деякі з них при головному вході взяли детективів за сов. делеґатів. І тоді не було б крику, коли б жінці вдалось було вручити вінок чоловікові, якого вважала сов. делеґатом. Велику більшість демонстрантів становили українці з різних українських національних організацій Вінніпеґу. Але були теж білоруси, словаки, балтійці та деякі інші люди, що вирвались з-поза залізної заслони. Це, мабуть, прихильники Антибольшевицького Вльоку Народів, манітобський відділ який брав участь у демонстрації.

Демонстранти роздавали дві летючки в англійській мові. В одній, між іншим зазначено: „Ми хочемо миру і добрих взаємин між державами, але насамперед домагаємось (від Москви) розв'язання концентраційних таборів і знесення системи примусової праці; забезпеки демократичних прав людини; надання повної політичної свободи і рівних прав із іншими партіями тепер підпільним рухам у СССР; привернення свободи поневоленим націям, як Україна, Литва, Латвія, Естонія, Білорусь, Румунія, Польща, Східня Німеччина та ін:".

Друга летючка ставить, між іншим, запити до сов. делеґації, чому нема свободи релігії в СССР, чому в СССР так багато тюрем, концтаборів і таборів невільничої праці, чому сов. уряд не дає нагоди канадійцям спроваджувати своїх найближчих рідних із СССР, чому Москва веде форсовну кампанію за поворот новоканадійців „на родину".

В цій летючці є теж „звернення" до сов. делеґації, особливо до її голови Володимира Мацкевича. В цьому зверненні проситься його докладно приглянутись свободі і добробутові пересічних канадійських фармерів. „Просимо зайти до модерного дому фармера або провезтись в його новому авті. І все це є його — він може робити з цим, що сам захоче. Просимо відвідати канадійського робітника. Запитайте його, скільки він заробляє. Зайдіть до його гарного дому, посидьте в його вигідних фотелях і проведіть якийсь час коло його телевізійного приймача. Цей пересічний канадійський робітник теж може повести вас своїм власним сімейним автом. Скажіть нам правдиво, скільки селян і робітників у СССР мають власні доми і живуть так вигідно, як ми тут, у Канаді? Не забудьте сказати всю правду, вернувшись до СССР. Скажіть панам — Хрущову і Булґаніну все про радісне і вільне життя, яке мають всі етнічні групи в Канаді. Домагайтесь від них створити справді демократичну і християнську суспільну структуру там..."

Сов. делеґати, що зразу плянували бути в Вінніпеґу один день, а опісля тільки кілька годин, були в місті 17 годин. В четвер вони відвідали місцеву збіжжеву біржу, раду збіжжевих комісарів і державну лябораторію розсліду збіжжевої іржі при Манітобському університеті. Весь час супровожала сов. делеґатів велика поліційна охорона. В 2 год. пополудні делеґація відлетіла до Лондону, в Онтеріо, замість до міста Виндсор, як було заповіджено передше.

В 8.30 год. ввечорі ця делеґація прибула на лондонський аеродром. Крім урядових представників, повітали делеґатів предсвавники місцевого відділу „Друзів Росії". Коли вони обдарували совєтців китицями квітів, зібрана громада антикомуністів влаштувала демонстрацію. Один із демонстрантів крикнув до делеґатів: „Положіть ці квіти на сибірські могили тих, яких ви замордували". Інший викрикнув: „Ви мучителі! Ви запроторили мене в концентрак і примусили непосильно працювати за гнилий оселедець й окрасць чорного хліба". Поліція змусила демонстрантів розійтись.

Репортер одної вінніпеґської газети запитав приїжджих совєтських делеґатів на аеродромі, чи совєтський уряд дозволяє на демонстрації. Репортер питав у зв'язку з демонстрацією антикомуністів, що саме відбувалась коло аеропорту. Голова делеґації В. Мацкевич відповів, що демонстрації в СССР дозволені, але тільки двічі на рік — в День Першого Травня (міжнароднє робітниче свято) і в роковини Жовтня (большевицької жовтневої революції). (Він мав на увазі ці манiфестації, на які совєтські полiцисти силоміць стягають маси народу).

Після демонстрації в Лондоні один із сов. делеґатів, мабуть самий Мацкевич „переконував" репортерів, що совєтський уряд рішучо не дозволив би на таку демонстрацію, як напр. антикомуністична демонстрація в Вінніпеґу...

ХРОНІКА УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ

В Німеччині

30-РІЧЧЯ ЛІТЕРАТУРНОЇ ДІЯЛЬНОСТИ І. БАГРЯНОГО

Відомий наш письменник І. Багряний цього літа відзначає 30-річчя своєї літературної творчости, яку він почав 1925 року на рідних землях. Він народився 1907 року на Полтавщині. Вже як студент почав літературну працю. В 1931 році його заарештували і засудили до 5-річної тюрми. Після важкого життя він виїхав в 1944 році на еміґрацію, де проживає й досі. Багряний відомий і як політичний діяч, і є генеральним секретарем УРДП, а в 1954 р. був головою УНРади. З його творів відомі книжки „Тигролови", „Золотий бумеранг", „Морітурі", „Розгром", „Сад Гетсиманський", „Огненне коло" та інші.

СУМІВСЬКИЙ ТАБІР У ШОНҐАВ

31-го липня відбулося святочне відкриття табору юних сумівців у Шонґав над річкою Лех у Західній Німеччині. Табір розположений у прекрасній лісистій околиці, забезпечений великими шатрами. На цьому таборі брало участь 145 українських юнаків. Командантом цього сумівського табору „Хрещатик", був д-р Василь Стронціцький, який теж забезпечив фахову лікарську опіку над дітьми; медсестрою була пані Буківська, заступниками коменданта табору Іван Теофіль Кіс та Михайло Кудрицький з Австрії. До команди табору входили ще: кол. хорунжий УПА Туча, бунчужний Іван Щур, господарський референт Іван Холявка та Петро Головінський — голова КК СУМ в Австрії і А. Мак.

Цей табір спільний для сумівської молоді з Німеччини й Австрії, тривав до 15 серпня.

З'ЇЗД СГД

В днях 6, 7 і 8 серпня ц. р. відбувся в Авґсбурзі, Західня Німеччина, крайовий з'їзд Союзу Гетьманців - Державників (СГД), в якому приймали участь делеґати з терену Західньої Німеччини та Австрії. На з'їзд прибув теж з Лондону гетьманович Данило Скоропадський, який брав живу участь у працях та нарадах з'їзду. На з'їзді обговорено актуальні питання внутрішньо - української політики, як теж проблеми загального світового положення для української справи. Гетьманич Данило заступав під час з'їзду погляд про потребу тісної співпраці із націоналістичними організаціями, як теж про можливості створення українського координаційного центру на еміґрації. Гетьманич виразно підкреслив, що українську самостійну державу здобудуть „українські люди в Україні", а тим самим не треба переоцінювати значення еміґрації. Учасники з'їзду в загальному підтримали думки гетьманича, розробляючи їх у поодиноких виступах до подробиць.

З'їзд ухвалив напрямні дальшої діяльности та обрав п'ятичленну Крайову Раду та крайового начальника, С. Нагая (редактора „Українського Літопису").

В Бельгії

УКРАЇНЦІ В БЕЛЬГІЇ

Під цю пору чисельний стан української еміґрації в Бельгії значно змалів. Це переважно старші особи, жінки і діти. Молоді й осіб середнього віку небагато.

Працездатні працюють звичайними робітниками на фабриках і в копальнях, дехто також і в сільському господарстві.

Матеріяльний стан у загальному задовільний, але не може бути порівняння зі станом у Канаді, або в ЗДА.

Натомість моральний стан загалу наших людей у Бельгії дуже добрий. Всі непохитно вірять у перемогу нашої Правди і ніяка облудна політика сучасного забріханого світу не захитає цієї віри.

Молодь переважно згуртована в ланках СУМ-у. В 14-ох Осередках СУМ-у зорганізовано 446 молодих сумівців.

В Австралії

КОНЦЕРТ В ЧЕСТЬ ОКСАНИ ДУБОВСЬКОЇ В АДЕЛАЇДІ

31. 7. 1955 р. в Австрії (Аделаїда) відбувся ювілейний концерт в честь тридцятилітньої праці на українській сцені оперової співачки пані Оксани Дубовської.

Одна з найкращих заль міста, „Острелія Гол", цього вечора була переповнена глядачами.

Вступним словом п. С. Скибинецький привітав учасників ювілею, та подав життєвий шлях ювілятки. Оксана Олександрівна народилась у Києві, 24 січня 1900 року. В свої шкільні роки дуже захоплювалася співом. Тринадцятилітньою брала участь у великому хорі (500 осіб), який співав в оперовому театрі. Також брала участь в хорі Володимирівського Собору. Після закінчення Київської консерваторії як солістка співала в оперовому театрі. В 1930 році, виїхавши з України (з відомих причин), перебувала в Казахстані, Алма-Ата, де співала в опері та радіо. В Німеччині, з 1943 року аж до виїзду в Австралію — 1950 р., брала участь у різних театральних трупах, найдовше — в трупі оперового співака п. Г. Ярошевича.

В Австралії (Аделаїда) на початку 1952 року зорганізувала вокально-музичну й драматичну студію, що сьогодні нараховує 30 осіб. молоді.

В Венесуелі

УСПІХИ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ

З нагоди свята державности був влаштований в столиці Венесуелі Міжнародний фолкльорний фестиваль. У ньому взяла участь українська молодь під керівництвом Катрі Коляниківської. Фестиваль відбувся в Муніципальному театрі в Каракасі. Українська молодь виступила на ньому з українськими піснями і танками, викликуючи загальне захоплення серед публіки. Успіхи нашої молоді відмітила місцева преса, радіо і телевізія. Українська група піднесла на цьому фестивалі в подарунку президентові держави Хіменеза і його дружині золоту медалю з тризубом та карту України.

Ділимося з Рідними, Друзями та Знайомими болючою вісткою, що наша Найдорожча й Незабутня Дружина, Мати, Теща та Бабуня

бл. п. МАРІЯ з МИЦИКІВ ВИННИК

заосмотрена Найсвятішими Тайнами, упокоїлася в Бозі по короткій, важкій недузі дня 2-го вересня 1955 р. в лікарні St. Francis' Hospital у Ню Йорку.

Покійна народилася дня 18-го лютого 1906 р. у Синевідську Вижнім, Зах. Україна та прибула до ЗДА з родиною 5 років тому. Вона осиротила нас та залишила ближчу й дальшу рідню в Західній Україні, ЗДА та Канаді.

Похорони відбулися у вівторок, 6-го вересня ц.р. з похоронного дому П. Яреми до греко-кат. Церкви св. Юра в Ню Йорку, а звідти на цвинтар св. Хреста в North Arlington, N. J.

ВІЧНА ЇЙ ПАМ'ЯТЬ!

Безмірним горем прибиті:

ІВАН ВИННИК — муж
ОКСАНА МИСКІВ та ОСТАП ВИННИК — діти
ВОЛОДИМИР МИСКІВ — зять
ПЕТРУСЬ і РОКСОЛЯНА МИСКІВ — внуки.

З приводу третьої річниці смерти

бл. п. ОСИПА ВИННИКА

б. старшини УГА, учасника Визвольних Змагань — буде відслужена
В СУБОТУ, 10-го ВЕРЕСНЯ 1955 Р., о год. 9-ій ранку
в греко-католицькій Церкві св. Юра в Ню Йорку, при 7-ій вулиці
ЗАУПОКІЙНА СЛУЖБА БОЖА з ПАНАХИДОЮ.
До численної участи в цій Богослужбі всіх Рідних, Побратимів Зброї, Друзів і Знайомих запрошують

ДРУЖИНА й РІДНЯ

ВСЯЧИНА

КНЯЖНА МАРҐАРИТА НЕ ВИЙДЕ ЗАМІЖ ЗА РОЗВЕДЕНОГО КАПІТАНА

Англійська княжна Марґарита закінчила 25 років життя, і англійська преса підкреслює з того приводу, що вона не хоче виходити заміж за старшого від себе і розведеного капітана летунства Пітера Тавнсенда. Королева-мати заявила приятелям з дипломатичного корпусу, що немає правди в тому, немов би княжна Марґарита хотіла виходити заміж за капітана Тавнсенда. Щоденник „Дейлі Скетч" пише про це в новинці на першій сторінці під заголовком „Вона змінила свою думку", а щоденник „Дейлі Гералд" написав про це в новинці „Марґарита скаже „ні" Тавнсендові".

НА СТЕЙТОВОМУ ЯРМАРКУ В СИРАКЮЗАХ СПОДІЮТЬСЯ 500,000 ГЛЯДАЧІВ

Від 3-го до 10-го вересня в Сиракюзах, Н. Й., відбувається стейтовий ярмарок, в якому має взяти участь 500,000 учасників. Новий директор цього ярмарку, бувший посадник Сиракюз Вільям Ф. Бейкер, заповідає нові атракції, щоб збільшити число учасників цієї імпрези. До цих атракцій належать: перегони хортів, їзда на водяних линвах в штучному ставі, який спеціяльно для цієї цілі будується, два рази денно концерти дівочої оркестри та виступи кінових, радіових та телевізійних зірок. 6-го вересня був „День Посадників", а 8-го „День Губернатора", на якому гостем був губернатор Гарриман. Тисячі мешканців Нюйоркського стейту виставляли городовину, худобу, квіти, збіжжя та овочі, і за найкращі зразки давали нагороди.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

НЮАРК, Н. ДЖ. — Місячні збори Т-ва Зап. Січ Відділ 371 відбудуться в п'ятницю, 9-го вересня, о год. 8-ій веч., в Січовій залі при 18 Ave. Проситься членів вирівняти свої залеглі вкладки і платити свої вкладки на зборах відділу. — І. Оверко, предс.; П. Заболоцький, кас.; Ю. Баранюк, секр.

РАЧЕСТЕР, Н. Й. — С-во Рож. Прес. Богородиці Відділ 36 повідомляє своїх членкинь місцевих і позамісцевих, що місячні збори відбудуться в неділю, 11-го вересня, о год. 4:30 попол. Просимо прийти на означений час і привести нових членкинь до УНСоюзу і С-ва. — С. Ґерула, предс.; М. Шворц, кас.; С. Гунька, секр.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА. — Т-во „Любов" Відділ 45 повідомляє своїх членів, що збори відбудуться в неділю, 11-го вересня. Просимо всіх членів взяти участь. Довгуючих членів проситься вирівняти залеглости. Принимаємо і пересилаємо жертви на „поводян". — М. Дубас, предс.; А. Гарасим, кас.; М. Сеник, секр.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА. — Місячні збори Б-ва св. Василія Відділ 339 відбудуться в суботу, 10-го вересня, о год. 7-ій веч., в домі Громади на Лявренц вул. Проситься всіх членів бути присутними, а довгуючих вирівняти залеглі вкладки. — О. Будай, предс.; В. Мущинка, кас.; А. Хромяк, секр.

СКРЕНТОН, ПА. — Т-во Надзбруча Відділ 280 повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 11. вересня, о год. 2-ій пополудні в Укр. Гор. Клюбі, 608 Вест Лаканна Евеню. Пригадується довгуючим членам вирівняти свої залеглости. — О. Запоточний; Р. Рубльовський.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА. — Т-во ім. Дм. Вітовського Відд. 375 повідомляє, що міс. збори відбудуться дня 10-го і 11-го вересня, це є друга субота в міс. та кож. друга неділя. Слідуючі місячні збори відбуватимуться вже все що друга неділя місяця, знову аж до червня 1956 р. Проситься прийти в цих днях та вирівняти й вплатити вкладки. Збиратимуть теж на укр. поводян. — В. Василюк, предс.; Бережницький, кас.; Грималяк, секр.

ЧЕСТЕР, ПА. — Т-во ім. Т. Шевченка Відділ 156 повідомляє всіх своїх членів, що тримісячні збори відбудуться в суботу, 10-го вересня, точно 8:30 веч., в Громадськім Домі. Просимо всіх прийти і обговорити важні справи. — В. Новак, скр.

КЛІФТОН, Н. ДЖ. — Т-во Українська Січ Відділ 182 повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 11-го вересня, о год. 2-ій попол., в парафіяльній залі, 45-47 Говп Евеню, Пассайк, Н. Дж. Проситься членів прийти на збори та вирівняти місячні вкладки, довгуючі члени які мають залеглі вкладки по три місяці і на цих зборах не вирівняють будуть суспендовані. — Управа.

БРИДЖПОРТ, КОНН. — Т-во Українська Січ Відділ 59 повідомляє всіх членів, що збори відбудуться не 10-го а 17-го вересня, в У. Н. Домі під ч. 517 Галет вул., точно о год. 7:30 веч. Взивається всіх прийти на час. — Управа.

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Місячні збори „Дністра", Відд. 361 відбудуться в суботу, 10-го вересня, о год. 8-ій увечорі у власній домівці при 119 Ave., A.. У програмі зборів, відчитання протоколу, піврічний фінансовий звіт контрольної комісії, звіт опікунів хворих, підприємства. Кореспонденція, біжучі справи. З уваги на те, що в літніх місяцях зборів не було, проситься членів прийти обов'язково. Перед зборами приймається вплату членських внесків. — І. Галичин, предс.; П. Кучма, фін. секр.; В. Вишиваний, кас.; В. Барагура, рек. секр.

ДІТРОЙТ, МІШ. — Відділ 292 подає до відома своїм членам, що три-квартальні збори відбудуться в неділю, 11-го вересня, о год. 1:30 попол., в У. Н. Домі при Мішіґан і Мартин вул. Проситься членів прийти громадно на ці збори, бо маємо багато важних справ до полагодження. Вже скінчився літній сезон, тож пора щоб кожний член взявся до праці на організаційнім полі і щоб зорганізувати якнайбільше членів до У. Н. Союзу. — Д. Дубрівний, рек. секр.

ШИКАҐО, ІЛЛ. — Місячні збори Б-ва св. Петра і Павла Відд. 220 відбудуться в суботу, 10-го вересня, о год. 7:30 веч., в парафіяльній залі, 4952 - С. Полайна вул. Пригадується довжникам вирівняти залеглі довги, а суспендовані члени, якщо заплатять довги будуть прийняті наново. Рівнож хто з членів має знайомих, або знає про таких, що ще не є членами в УНСоюзі проситься повідомити на зборах секретаря або урядників. — Гр. Гарасим, секр.

ДІТРОЙТ, МІШ. — Т-во Зап. Січ Відділ 75 повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 11-го вересня, о год. 1-ій попол., в У. Н. Домі, 4655 Мартин. Проситься членів прийти на збори і вирівняти свої вкладки — В. Зубар, рек. секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Місячні збори Т-ва „Зоря" Відділ 69 відбудуться в суботу, 10-го вересня, о год. 8-ій веч., в церковній залі св. Юрія заля ч. 5, під ч. 33 Іст 7 вул. Проситься всіх членів прийти на збори. — М. Ликтей, секр.

БАЛТІМОР, МД. — Б-во Пр. Тройці Відділ 320 повідомляє, що місячні збори відбудуться в неділю, 11-го вересня, о год. 6. веч., в Укр. Гор. Клюбі, 3101 O'Donnell St. З причини "I am an American Day Parade", збори відбудуться пізніше як звичайно, щоби члени мали змогу взяти участь в параді. Проситься всіх членів прийти на означений час і вирівняти свої залеглості та вирішити інші важні справи. — Д. Пісецький, предс.; І. Малко, секр.

ЙОНҐСТАВН, О. — Б-во св. І. Хрестителя Відділ 230 повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 11-го вересня 1955 р. в своїй залі 914 Франклін Евеню, о год. 2:30 попол. Проситься всіх членів прийти на збори і привести зі собою нового члена, бо як Вам відомо призначено дати для Батька Союзу 25 нових членів до нового року. Отож сповнім цей обов'язок. — Мих. Мушинський, през.; Дм. Войтович, кас.; І. Павловський, секр.

ГАМТРАМК, МІШ. — Місячні збори Т-ва ім. М. Шашкевича Відділ 94 відбудуться в неділю, 11-го вересня, о год. 1:30 попол., в залі У. Д. К. при вулиці Ґрейлінґ 2376. Просимо всіх членів прийти на збори. — Управа.

ПАЛМЕРТОН, ПА. — Б-во св. о. Николая Відділ 369 повідомляє, що місячні збори відбудуться в неділю, 11-го вересня, точно о год. 4-ій попол., в церковній залі. Проситься всіх членів прибути на збори і вирівняти місячні вкладки. — Управа.

КЛІВЛЕНД, О. — Місячні збори Б-ва св. Петра і Павла Відділ 102 відбудуться в неділю, 11-го вересня, зараз по співаній Сл. Божій в церковній залі 2280 W. 7th. — М. Декан, предс.; С. Косик, кас.; М. Бобечко, секр.

Членство в Українському Народному Союзі — це ваш національний обов'язок і особистий інтерес! Вступайте в члени У. Н. Союзу!

ТАРЗАН, ч. 3536. Клопоти збільшуються.

WHEN TARZAN CHARGED THE SWAMP MAN QUICKLY DROPPED FROM THE ROCKY LEDGE.

WITH LIGHTNING-LIKE SPEED, THE APE-MAN FOLLOWED.

THE CREATURE SCREAMED.. AND A HORDE OF SWAMP MEN ROSE FROM THE MURKY WATERS!

Коли Тарзан кинувся, болотяна людина швидко зскочила з каменя.

Тарзан метнувся за нею немов блискавка.

Потвора закричала... і зграя болотяних істот вискочила з скаламученої води.